Patrijzen in de sneeuw, foto: Jordy Houkes

Van onze voorzitter

Beste leden van Streekbeheer,

De afgelopen twee jaar konden wij geen ALV houden door alle beperkende maatregelen rondom corona. Voor het aankomend jaar hebben we wel een jaarvergadering gepland omdat de situatie het inmiddels toelaat dat we weer verantwoord bij elkaar kunnen komen. We hebben de datum op 21 maart gezet, als het goed is heeft u de uitnodiging hiervoor in uw mail ontvangen.

Succes bij patrijs en steenuil

Door Corona bleef het aantal activiteiten in 2021 helaas wat beperkt. Wel kunnen we terugkijken op een goed patrijzenjaar met nieuwe telgebieden in West-Maas en Waal. In februari 2021 spotte Jordy Houkes op de sneeuw rond Wijchen al 198 patrijzen! Binnen het gehele Collectief werd er in 2021 in 103 gebieden geteld door vrijwilligers en registreerden we 178 territoria. Daarvan liggen in Maas en Waal 34 telgebieden met 83 territoria. Van de zes deelnemende agrarische natuurverenigingen scoren wij dus bovengemiddeld en daar zijn we trots op. Ook de steenuil doet het goed in ons werkgebied. Er hangen circa driehonderd geregistreerde kasten die door vrijwilligers worden gecontroleerd. In het komende jaar zijn de patrijs, steenuil, kamsalamander, knoflookpad en grote modderkruiper de attentiesoorten van het Collectief. Uit een eerdere inventarisatie blijkt al dat de grote modderkruiper goed is vertegenwoordigd in ons polderlandschap.

2021 in een notendop

- De actie vanuit Collectief Rivierenland met gratis zaad voor bloemrijke akkerranden werd een groot succes. Bij voldoende sponsoren herhalen we dit in 2022.
- Het bestuur werd in 2021 benaderd door drie ontwikkelaars van zonneparken. Zij wilden graag overleggen over de mogelijkheden om het park landelijk in te richten. We hebben hier gehoor aan gegeven en er op gewezen dat er na de inrichting ook een plan en budget moet zijn voor het onderhoud van deze nieuwe natuur.
- Het boerenwandelpad in Horssen is omgevormd tot een gemeentelijke wandelroute.
- De eerste streekmarkt is Horssen in augustus was een mooi succes en wordt volgend jaar in dezelfde maanden weer gehouden.
- Na onze bijdrage aan het biodiversiteitsplan van Wijchen mochten we ook een bijdrage leveren aan dat van de gemeente Heumen.
- De provinciale Subsidieregeling Particulier Natuurbeheer en het actieplan Natuur-inclusieve Landbouw van Collectief Rivierenland heeft een twintigtal geïnteresseerden opgeleverd. De komende winterperiode worden deze bedrijven benaderd en de plannnen verder uitgewerkt.

We hebben zin in het komende jaar en kunnen aan de slag met versterkte gelederen. In december 2021 voegden we twee aspirant-leden toe aan het bestuur: André Janssen en Miriam Beijer. André stelt zich in deze nieuwsbrief al voor, Miriam volgt later.

Holze Hofstra

STREEKBEHEER.NL

NIEUWSBRIEF

VERENIGING STREEKBEHEER RIJK MAAS & WAAL

VOORJAAR 2022

Pontjesdagen 2021

Heen en weer over de Maas

Mensen laten verbinden met natuur om de hoek en kennis laten maken met de diverse veerpontjes. Dat was het hoofddoel van de allereerste editie van de Pontjesdagen op 3 en 4 juli 2021. Fietsers en wandelaars konden het hele weekend voor vijftig cent per keer gebruik maken van de pontjes en zelf een route uitzetten langs allerlei leuke en mooie activiteiten.

Streekbeheer was bij dit leuke evenement vertegenwoordigd door enkele bestuursleden en vrijwilliger Ton van de Graaf. Stoomgemaal en museum De Tuut in Appeltern vormde het mooie decor voor onze kraam met heerlijke streekproducten. Uit alle hoeken van het land trok een continue stroom van toeristen en fietsers op deze twee dagen voorbij. We gaven uitleg over onze agrarische natuurvereniging en verkochten ambachtelijk speciaalbier van Stadsbrouwerij Wilskracht uit Ravenstein, waarvan de helft van de opbrengst naar De Tuut ging. De dagen kregen extra sfeer door koor ‘Ut kumt vaneigens’ en een boerenaankleding met hooibalen en vijf schapen van Schapenhoeve Van Ingen uit Wamel.

Al met al is dit initiatief voor herhaling vatbaar en de komende editie staat dan ook in de steigers. Houd onze facebookpagina in de gaten voor de nieuwe datum.

Arno Roelofs

Vacature penningmeester

Streekbeheer is op zoek naar een nieuwe penningmeester. Onze Anja heeft na vele jaren trouwe dienst het Rijk van Maas en Waal verruild voor het Friese platteland. Daar volgt ze ons weliswaar op de voet, maar voor een bestuursfunctie is de afstand echt te groot. Wie durft het aan in haar voetsporen te treden?

De penningmeester is samen met de andere bestuursleden verantwoordelijk voor het reilen en zeilen van de vereniging. Dus we zoeken iemand met hart voor natuur en de agrarische bedrijfsvoering. Daarnaast gaat alles wat met geld te maken heeft langs de penningmeester, zoals facturatie, boekhouding, ledenadministratie, begrotingen en het beheren van de kas.

Ben je iemand die handig is met cijfers en graag meewerkt aan onze mooie streek? Dan horen we graag van je: info@streekbeheer.nl of 06-45633027. We vergaderen één avond per maand en je ontvangt een kleine vergoeding voor je werkzaamheden.

Jan Litjens

Patrijzen

Bijzondere boerenlandvogels

Patrijzen zijn echte akkervogels, die vroeger heel gewoon waren. Tegenwoordig zijn ze erg zeldzaam, vooral door de schaalvergroting in de landbouw. Van oorsprong zijn patrijzen steppebewoners en het kleinschalige agrarische landschap biedt hen precies wat ze nodig hebben: akkerland, ruige dijken, slootranden, houtwallen en bloemrijke bermen. In het werkgebied van Vereniging Streekbeheer komen nog patrijzen voor en via beheermaatregelen doen wij ons uiterste best de populaties te herstellen. Helpt u mee?

De patrijs broedt van eind april tot eind mei, de broedtijd is 23 tot 25 dagen. Ze leggen veel eieren, meestal 13 tot 16. Het nest ligt in dichte vegetatie op de bodem, bijna niet te vinden, ook door de goede schutkleuren van de ouders. Wanneer de eieren uitkomen, stappen de jongen direct het nest uit op zoek naar insecten. Ze zijn volledig afhankelijk hiervan, terwijl volwassen patrijzen vooral plantaardig voedsel eten. Na veertien dagen zijn de jongen vliegvlug, na vijf weken zelfstandig.

Sterk afgenomen in aantal

De patrijs verblijft het hele jaar in hetzelfde gebied en is dan ook volledig afhankelijk van de plaatselijke (voedsel) voorzieningen. Het toepassen van insecticiden en het verdwijnen van akkeronkruiden en landschappelijke elementen zoals houtwallen, hagen en ruigtes zorgt voor gebrek aan dekking en nestgelegenheid, maar vooral voor te weinig insecten voor de kuikens. Talloze jongen sterven aan voedselgebrek, zeker wanneer het voorjaar nat is. In 1975 telde ons land honderdduizend patrijzen, nu ligt het aantal nog maar rond de vijfduizend. Hoog tijd voor actie!

Wat kunt u doen?

Waar patrijzen voorkomen herstelt de populatie snel met simpele maatregelen. Kruidenrijke gewasmengsels in bloemblokken langs de akkers zorgen voor een goede voedseltoevoer. Wanneer deze plekken in de winter braak blijven, bieden ze beschutting en voedsel in de vorm van zaden. Bosjes, houtwallen en hagen geven de patrijzen beschutting en nestgelegenheid. Verder kunnen keverbanken worden aangelegd door stroken land van drie meter breed en vijftig centimeter hoog in te zaaien met kruidenmengsel. Maatregelen op landbouwgrond komen meestal in aanmerking voor een vergoeding of subsidie. Neem contact met ons op als u meer informatie wilt.

Vrijwilligers zijn van levensbelang

Helpt u mee patrijzen tellen? Ieder jaar gaan vrijwilligers op pad voor patrijzentellingen. In het voorjaar om in beeld te brengen waar ze zitten, in het najaar om te zien hoeveel kuikens het broedseizoen hebben overleefd en in de winter om de grootte van de kluchten (patrijzenfamilies) te bepalen. Zijn patrijzen gesignaleerd, dán kunnen we maatregelen nemen om de vogels te helpen. Stichting Landschapsbeheer Gelderland ondersteunt alle patrijzenvrijwilligers bij hun belangrijke werk. We brengen u graag in contact met hen. Stuur een mail naar info@streekbeheer.nl en help mee om deze prachtige boerenlandvogel te beschermen!

Theresia van den Bogaard

Boerenmarkt Horssen

Streekproducten trekken volk

Op initiatief van onze vrijwilliger Ton van de Graaf en zijn vrouw Dorothé organiseerden we in 2021 de eerste boerenmarkt met streekproducten. Hoewel de coronamaatregelen in eerste instantie roet in het eten gooiden en de markten in juli geannuleerd werden, mochten we in augustus gelukkig alsnog van start. En hoe! Op 5 augustus 2021 liet de zomer zich van z'n beste kant zien met een diepblauwe hemel en een stralende zon. Op het terrein van educatieboerderij 'Bij ons Bee' kwamen lokale producenten samen met fantastische streekproducten.

De mensen stroomden toe, proefden heerlijke lokale producten en kochten vlees, kaas, meel, honing, fruit, wijn, teveel om op te noemen! Na een rondgang langs de kramen sloot menigeen af met een lekker drankje en huisgemaakte appeltaart op het boerderijterras. De opkomst bij deze eerste markt was fantastisch en zowel bezoekers als verkopers gingen tevreden naar huis. Het initiatief is zeker voor herhaling vatbaar, Ton van de Graaf werkt aan een nieuwe reeks in juli en augustus 2022. We kijken ernaar uit, tot dan!

Theresia van den Bogaard

Steun uw streek

Geniet u ook van al het moois dat onze streek te bieden heeft? Help ons dan mee in het vergroten en beheren van het natuurareaal en steun uw streek! Vereniging Streekbeheer Rijk Maas en Waal kent nu meer dan honderdvijftig leden en groeit nog steeds. Iedereen kan lid worden. Onze agrariërs of ANLb-deelnemers hebben een boerenbedrijf en nemen daar maatregelen om de natuur te behouden en versterken. Maar ook zonder boerenbedrijf heeft iedereen wel iets waarin hij of zij uniek is en daarmee aan onze doelen kan bijdragen. De gemeenschappelijke leidraad is de interesse en zorg voor onze eigen omgeving, het landschap en de natuur in het Rijk van Maas en Waal en dat in samenhang met het moderne boerenleven. Het kan! Onze leden bewijzen het elke dag.

U kunt lid of donateur worden van onze vereniging. Als donateur helpt u financieel bij het realiseren van onze doelen, het bedrag bepaalt u zelf. Als lid betaalt u dertig euro per jaar en helpt u mee als vrijwilliger. Hoe? Dat is voor iedereen weer anders en bespreken we graag samen met u. Voor meer informatie en aanmelden:
streekbeheer.nl/steun-uw-streek

Hotze Hofstra

Zonnepark Uivermeertjes voltooid

Op de zandwinplas de Uivermeertjes zie je nu een groot drijvend zonnepark, goed voor 8.000 huishoudens. Dit park bestaat uit 56.000 zonnepanelen en is ontwikkeld door Groen Leven. Er is rekening gehouden met de natuur en omgeving. Door de drijvende constructie kan licht en wind tussen de panelen door op het water komen. De constructie ligt op het diepste gedeelte van de plas, dit is beter voor de flora en fauna dan aan de randen van het meer, waar het ondieper is.

Zandwinning gaat door

De Uivermeertjes wordt nog steeds gebruikt voor zandwinproject Geertjesgolf van de Gemeente Beuningen. Wanneer dit voltooid is wordt het laatste stukje - waarop nu alle installaties staan die nog in gebruik zijn - als laatste ontzand. Dan pas is het project Uivermeertjes helemaal voltooid.

Wandelen

Ons voormalig boerenwandelpad biedt na voltooiing van het project weer nieuwe mogelijkheden. Dan kunnen we het in ere herstellen of misschien een geheel nieuw klompenpad aanleggen. Voor nu is er alleen het rondje Uivermeertjes overgebleven. Hier wordt gelukkig nog steeds volop gebruik van gemaakt. Aan de oostzijde van het rondje kun je nu nog getuige zijn van de gigantisch zandwinning.

Meer zonneparken

Momenteel wordt de weg vrijgemaakt voor twee zonneparken langs de Maas en Waalweg. Hiervoor zijn twee gebiedscoöperaties opgericht, namelijk Vitaal Druten en Vitaal West Maas en Waal. Door deelname kunnen inwoners, ondernemers en boeren profiteren van de opbrengsten. De vergunningen zijn aangevraagd voor zonneweide Larendeel , voor 10.000 huishoudens en zonnepark Zevent voor 8.500 huishoudens. Bij het realiseren van deze projecten wordt ook weer rekening gehouden met biodiversiteit, flora en fauna.
De aanleg van zonnepark Kampbroek bij Hernen- uitgevoerd door Zonel Energy- is in volle gang. Hier hoopt men energie te gaan leveren voor 4.540 huishoudens.

Jan Litjens

Even voorstellen

André Janssen

Sinds december 2021 zijn wij twee nieuwe bestuursleden rijker. Eén van hen is André Janssen, hij stelt zich graag even aan u voor:

Als fruittelerszoon geboren in Deest stond mijn leven al vroeg in het teken van de natuur: de geurende hoogstamfruitboomgaard van mijn ouders, de kleurrijk bebloemde dijkhelling, de algemeen voorkomende boerenzwaluw, de roep van de patrijs en de massale spreeuwenwolken. Het klinkt als 'Het tuinpad van mijn vader', maar van het landschap uit mijn herinneringen bleef- vooral door de ingrijpende ruilverkavelingen- weinig karakteristieks over.

Naast oog voor de natuur trok het landschap met zijn kenmerkende elementen steeds meer mijn aandacht en leerde ik het landschap te lezen. Ik verdiepte mezelf door de jaren heen steeds verder in de streekgeschiedenis en het verbijsterde mij hoe schrikbarend de landschappelijke beleving en de biodiversiteit verarmd was. De streek had haar ware identiteit verloren in slechts enkele decennia tijd. Daarom besloot ik om actief te worden voor ons kwetsbare landschap.

Onder ander door vrijwilligerswerk raakte ik steeds verder met de streek verstrengeld. Tijdens de periode waarin ik als burgerlid in de gemeenteraad van Druten meedraaide, deed ik mijn best de natuur en cultuurhistorie op de kaart te zetten. Vrij snel kwam ik tot de conclusie dat ik van buitenaf veel meer voor de streek kan betekenen. Dus ben ik mezelf op een andere wijze in gaan zetten:

- Als mede-oprichter van 'Bewaorsmiense' werd ik voorzitter van de werkgroep 'Boederij & Laendschap'. Onze werkgroep realiseerde onder meer het behoud van de schutskooi bij Blauwe Sluis, het uitwerken van boerderijroutes en het vooronderzoek en schrijven van het 'Maos en Waols fruitbuukske.
- Ik werkte mee aan het project 'Land van Heerlijkheden' van Geldersch Landschap & Kasteelen.
- Bij het 'Erfgoedstudiehuis Leur' richtte ik me voornamelijk op het uitwerken van informatieboekjes en de realisatie van reizende exposities.
- Met de opgedane kennis organiseerde ik gidsroutes en stelde ik dichtroutes samen.
- Als mede-oprichter en secretaris van Stichting Goeie Gronde span ik mij op dit moment in voor het belang van Deest en haar directe omgeving.

Het rivierenlandschap met haar variërende uiterwaarden, dijken, open komgebied, beboste stuifduinen, vennengebieden en heidevelden blijft mij inspireren. Een inspiratie die ik graag op nieuwe én oude bewoners van het rivierengebied overbreng. Want wat is er mooier dan de ogen van bewoners te openen voor wat dagelijks zichtbaar is of mogelijk gemaakt kan worden. Met de opgedane kennis en de contacten die ik door de jaren heen heb opgebouwd hoop ik als bestuurslid een mooie steen bij te dragen aan de doelstellingen van Vereniging Streekbeheer Rijk Maas en Waal.

André Janssen

Een stap richting

meer natuurinclusieve landbouw

In de provincie Gelderland werken veel partijen samen om de landbouw meer natuurinclusief te maken. Het opstellen van 1500 natuurinclusieve bedrijfsplannen voor agrarische ondernemers maakt deel uit van het actieplan van de provincie. Deze bedrijfsplannen helpen agrarische ondernemers met het zetten van concrete stappen op het gebied van natuurinclusief boeren. Agrariërs kunnen kosteloos hulp krijgen bij het opstellen van een natuurinclusief bedrijfsplan via de drie Gelderse agrarische collectieven VALA, Veluwe en Rivierenland.

Er zijn vier verschillende soorten bedrijfsplannen, namelijk een bedrijfsnatuurplan, kringloopplan, bodem- en waterplan en het versterken van het lokale netwerk (boeren, vrijwilligers en burgers). Een bedrijfsplan begint aan de keukentafel met de vraag: wat speelt er op het bedrijf en wat wil de boer? Daarna bekijkt de boer samen met een medewerker van het agrarische collectief naar de bestaande situatie: de hoogteligging, de bodemkaart, de historie van het landschap, doelstellingen voor bodem- en waterbeheer, eventuele ANLb-pakketten en de kringloopwijzer bij melkveehouders. Al deze gegevens samen brengen aan het licht waar verbeteringen zitten om meer natuurinclusief te werken, het liefst met een gesloten kringloop.

Als de meeste winst te behalen valt bij natuur en biodiversiteit, dan maken de collectieven zelf de natuurinclusieve bedrijfsplannen. Wanneer de bedrijfsplannen meer gericht zijn op bodem, water of kringloop dan huurt het collectief een externe expert in. Gaat het om burgerbetrokkenheid wanneer de boer bijvoorbeeld meer met vrijwilligers wil werken, dan helpt Landschapsbeheer Gelderland met het ontwikkelen van het betreffende bedrijfsplan.

Het actieplan van de provincie maakt het mogelijk om kosteloos bedrijfsplannen te maken, het uitvoeren van maatregelen kan lopen via ANLb of andere sporen. De bedrijfsplannen kunnen wel meteen aangeboden worden. Een melkveehouder kan bij de uitvoering bijvoorbeeld kiezen voor de maatregel 'kruidenrijke graslanden'. Dat is goed voor de bodem en voor de koeien. Hiermee scoort de boer hoger in biodiversiteitsprogramma's van zuivelbedrijven en dat levert weer meer geld op. Ook is er meer financieel voordeel te halen uit het produceren van meer eiwitten of door gekoppeld te worden aan een akkerbouwer om een kringloop te sluiten.

Akkerbouwers kunnen bijvoorbeeld kiezen voor het laten staan van graanstoppels of gewas diversificatie- het twee of drie verschillende soorten gewassen telen afhankelijk van het oppervlakte akkerland. Al deze maatregelen kunnen bedrijven helpen naar een meer natuurinclusieve landbouw en ze toekomstbestendiger maken. De provincie Gelderland hoopt met dit project dat het voor boeren makkelijker wordt om die stap te zetten.

Meer weten of meedoen? Neem dan contact op met uw gebiedscoördinator Hotze Hofstra.

John van Ingen

In een gouden lijstje

Ton van de Graaf

Sinds 2019 wordt vrijwilliger Ton van de Graaf 'uitgeleend' door de ING-bank aan Streekbeheer. Hij stelt zich graag even zelf voor.

Ik ben dus Ton van de Graaf, inmiddels 61 jaar oud en al 37 jaar getrouwd met Dorothé. Wij wonen in Horssen, hebben twee kinderen - een zoon en een dochter - en twee kleinkinderen - een kleinzoon en een kleindochter. Op de Tuinbouw Hogeschool in Den Bosch deed ik lang geleden een agrarische opleiding en studeerde ik af als tuinbouwkundig ingenieur. Op dit moment werk ik bij de ING als zakelijk kredietadviseur voor klanten in het hele land.

Vanuit het bedrijf wordt het mogelijk gemaakt voor mensen die zestig jaar worden om in werktijd een dag in de week vrijwilligerswerk uit te voeren. Daar had ik wel oren naar.

Hotze kende ik al langer, zijn vrouw en mijn vrouw zijn vriendinnen. Ook ken ik hem uit de tijd dat hij bij een andere bank werkte in hetzelfde gebied als ik. Hotze was inmiddels voorzitter van Vereniging Streekbeheer en het werkgebied van de vereniging is dichtbij. Dus toen ik uitgenodigd werd om als vrijwilliger aan de slag te gaan bij Streekbeheer hoefde ik niet lang na te denken.

Sinds juni 2019 heb ik diverse mensen - zoals fruittelers, veetelers, gemengde landbouwbedrijven, plantenkwekerijen enzovoort - gesproken om ze enthousiast te maken voor onze vereniging. In 2021 kwam mijn vrouw met het idee om eens te onderzoeken of in Horssen een Boerenmarkt te organiseren was. Zij herinnerde mij aan het feit dat we regelmatig zo'n markt in Frankrijk met veel plezier hebben bezocht. Ik ben toen op zoek gegaan naar een mooie locatie, waar behalve plek voor kraampjes ook gelegenheid is om iets te drinken. Zo kwam ik in Horssen bij educatieboerderij 'Bij Ons Bee' terecht, die al deze faciliteiten heeft en daarnaast de benodigde vergunning voor horeca. Zij werden enthousiast van het idee en samen organiseerden we de eerste Boerenmarkt Horssen. Het is een markt geworden voor alle agrarische producenten die één avond per week, acht weken lang, in de maanden juli en augustus hun producten kunnen verkopen.

Wij kunnen terugkijken op een zeer geslaagde markt met trots en tevredenheid. Het aantal bezoekers was - ondanks corona - boven verwachting en het is zeker voor herhaling vatbaar. Komt u ook genieten van streekproducten in 2022?

Ton van de Graaf

COLOFON

Deze nieuwsbrief is een uitgave van Vereniging Streekbeheer Rijk Maas & Waal, een agrarische natuurvereniging die zich inzet om de natuur en landschapswaarden te behouden en versterken in het Rijk Maas en Waal door middel van agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLb). Agrotoerisme en streekeigen producten nemen we mee in onze doelstelling om zo niet alleen de regionale grondgebruikers, maar ook de bewoners te betrekken bij onze prachtige, veelzijdige streek.

Bestuur: Hotze Hofstra (voorzitter), Jan Litjens (secretaris) en de bestuursleden: Miriam Beijer, Theresia van den Bogaard, John van Ingen, André Janssen, Ted Lagarde en Arno Roelofs.

Correspondentieadres:
Boerderij 't Uiversnest
Van Heemstraweg 2B
6653 KB Deest
secretaris@streekbeheer.nl